

ΤΙΜΑΙ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΠΩΛΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Ὑπὸ ΚΛΑΥΔΙΟΥ Β. ΜΠΑΝΤΑΛΟΥΚΑ

Τὰ ἔξοδα ἐξαρτῶνται ἐκ τῶν ὄρων παραγωγῆς, οἵτινες διαφέρουν ἀναλόγως τῆς ἐπιχειρήσεως, ἐκ τῆς δημιουργικῆς ἰδιοφυίας τοῦ βιομηχάνου, ὡς ἐπίσης καὶ ἐκ τῆς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ὀρθολογικῆς ὀργανώσεως τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἀναλόγως τῶν ἐπιχειρήσεων, οἱ ὄροι οὗτοι εἶναι διάφοροι καὶ σύνθετοι, καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ὑφίστανται ὁμοίομορφοι τιμαὶ κόστους, ἔστω καὶ δι' ἐπιχειρήσεις τῆς αὐτῆς μορφῆς. Ἐὰν διὰ τοὺς προαναφερθέντας λόγους τὸ κόστος παραγωγῆς ἀποτελῆ διὰ τὸν ἐπιχειρηματίαν τὸν κυριώτερον παράγοντα προσδιορισμοῦ τῆς τιμῆς πωλήσεως, αὕτη διὰ τὸν καταναλωτὴν οὐδεμίαν σημασίαν ἔχει, καθόσον ὁ τελευταῖος ὑπολογίζει μόνον ἐπὶ τῶν τιμῶν τῆς ἀγορᾶς καὶ τῆς ποιότητος τῶν προσφερομένων προϊόντων.

Ὁ σχηματισμὸς τῶν τιμῶν τῆς ἀγορᾶς ἐξηγήθη ὑπὸ τῆς οἰκονομικῆς θεωρίας καὶ ἰδίᾳ ὑπὸ τῆς Αὐστριακῆς καὶ Μαθηματικῆς Σχολῆς. Ὁ ἀγοραστὴς διατυπώνει τὰς ἀπαιτήσεις του συμφῶνως πρὸς τὴν ἐκτίμησιν, ἣν ἀποδίδει πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ οἰκονομικοῦ ἀγαθοῦ ὅπερ ἐπιθυμεῖ καὶ ἀναλόγως πρὸς τὸ διατεθέμενον ὑπ' αὐτοῦ χρηματικὸν ποσόν, πρὸς ἱκανοποιήσιν τῶν ἀναγκῶν του. Ὁ βιομηχάνος πάντοτε προσπαθεῖ νὰ καθορίσῃ τὴν τιμὴν πωλήσεως εἰς ἀνώτατον ἐπίπεδον τῆς τοιαύτης τοῦ συνολικοῦ αὐτοῦ κόστους, οὕτως ὥστε νὰ προκύπτῃ κέρδος, καθόσον εἰς ἕνα καθεστῶς ἐλευθέρου ἢ ἀκόμη μονοπωλιακοῦ ἀνταγωνισμοῦ, ὡς σήμερον ὑφίσταται εἰς τὰς ἐξειλιγμένας οἰκονομικῶς χώρας, γενικῶς ἡ τιμὴ ἐπηρεάζεται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐκ τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ ἀγοραστοῦ. Ἡ τιμὴ τῆς ἀγορᾶς δύναται νὰ εἶναι ἄλλοτε μὲν ἀνωτέρα ἄλλοτε δὲ κατωτέρα ἢ καὶ ἴση πρὸς τὸ κόστος παραγωγῆς καὶ πωλήσεως. Τοῦτο, ὡς γνωστόν, ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ὑφισταμένης σχέσεως μεταξύ προσφερομένης ποσότητος ὑπὸ τῶν πωλητῶν καὶ τῆς ζητουμένης τοιαύτης ὑπὸ τῶν ἀγοραστῶν. Ἐὰν ἡ ζήτησις εἶναι μικροτέρα τῆς προσφορᾶς, ἡ τιμὴ πωλήσεως δυνατὸν νὰ καθορίζεται κάτω τοῦ μέτρου τοῦ καθορίζοντος τὸ κόστος.

Μεταξὺ τῶν τιμῶν κόστους τοῦ αὐτοῦ προϊόντος ἢ τῆς αὐτῆς ὑπηρεσίας εἶναι ἡ τιμὴ κόστους τῶν ὀριακῶν ἐπιχειρήσεων, ἥτοι τῶν ἐργαζομένων ὑπὸ ὀλιγώτερον εὐνοϊκὰς συνθήκας, ἥτις καὶ προσδιορίζει τὴν τιμὴν πωλήσεως.

Αἱ διαφοραὶ αἰ προερχόμεναι ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ τιμὴ πωλήσεως εἶναι ὅτε μὲν μεγαλυτέρα ὅτε δὲ μικροτέρα τοῦ κόστους δὲν αὐξάνουσιν εἰς ἔντασιν καὶ εἰς διάρκειαν, καθ' ὅσον αἱ συνθηκαὶ τῆς ἀγορᾶς θὰ ἐπιφέρουν συντόμως ἰσορρόπησιν τῆς τιμῆς περὶ τὴν ὀριακὴν. Ἡ τιμὴ πωλήσεως δὲν εἶναι

δυνατὸν ν' ἀπομακρυνθῆ πολὺ τῆς τοῦ κόστους, καθ' ὅσον ἐπερχόμενος ἀνταγωνισμὸς ἐπηρεάζει τὰς τιμὰς πρὸς τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην κατεύθυνσιν.

Ἐποτεθεῖσθω ὅτι ἔνεκα τῆς ἀνεπαρκοῦς ποσότητος προσφερομένων ποσοτήτων ἡ τιμὴ πωλήσεως αὐξάνεται πέραν τῆς τοῦ κόστους. Ἡ ἐπερχομένη αὐξησης κέρδους ὠθεῖ τὸν ἐπιχειρηματίαν πρὸς ἐπέκτασιν τῆς παραγωγῆς καὶ προσελκύει νέους ἐπιχειρηματίας εἰς τὸν κλάδον τοῦτον, ἵνα ἐπωφεληθοῦν τῆς δοθείσης εὐνοϊκῆς περιστάσεως. Ὡς ἐκ τούτου, αἱ προσφερόμεναι ποσότητες αὐξάνουν, οὕτως ὥστε αἱ τιμαὶ εἶναι δυνατὸν νὰ κατέλθουν καὶ κάτω τῶν ἐξόδων παραγωγῆς καὶ πωλήσεως. Τουναντίον συμβαίνει ἐὰν κάμπτεται ἡ τιμὴ πωλήσεως καὶ ὑποβιβάζεται κάτω καὶ τοῦ παραγωγικοῦ κόστους. Ἡ προερχομένη ὡς ἐκ τούτου κατάστασις ὑποχρεώνει τὸν ἐπιχειρηματίαν νὰ παράγῃ ὀλιγωτέρας ποσότητας προϊόντων, ὅτε, μειουμένης τῆς προσφορᾶς, αὐξάνει ἡ τιμὴ πωλήσεως, ἵνα ὑπερβῆ τὸ ἐπίπεδόν τοῦ κόστους. Αἱ τιμαὶ πωλήσεως καὶ κόστους ἀσκοῦσιν ἀμοιβαίαν ἔλξιν καὶ τείνουσι πρὸς ἰσοπέδωσιν. Αἱ διακυμάνσεις συχνάκις συντελοῦν ὥστε νὰ μὴ ἀφίστανται αἱ τιμαὶ κόστους καὶ πωλήσεως τοῦ σημείου ἰσορροπίας. Ἐν ἡ ὁμως περιπτώσει τοῦτο πραγματοποιηθῆ, ἡ μέση τιμὴ κόστους καθίσταται αἰσθητῶς μόνιμος καὶ ἴση πρὸς τὴν τιμὴν κόστους τῆς ἐλαχίστης χρησιμότητος.

Ἐπὶ μονοπωλιακὸν καθεστῶς, αἱ τιμαὶ καθορίζονται κατὰ διάφορον τοῦ ἀνωτέρω τρόπον. Εἰς οἵανδήποτε περίπτωσιν ἡ μονοπωλιακὴ τιμὴ προσδιορίζεται ἐξ ὀλοκλήρου βάσει τοῦ κόστους, τῶν διαθέσεων τῶν ἀγοραστῶν καὶ τοῦ ἐπιδιωκομένου ὑπὸ τῶν ἐνεργούντων τὸ μονοπῶλιον σκοποῦ (ἐξουδετερώσεως ὑποκαταστάτων, ἐπεκτάσεως εἰς νέας ἀγορᾶς, σταθεροποιήσεως ὑψηλοῦ κέρδους, ἀσκήσεως πολιτικῆς κοινῆς ὠφελείας κλπ.). Αἱ προθέσεις τῶν τελευταίων τούτων ἐν τῇ ἐφαρμογῇ περιορίζονται λόγῳ ἐνδεχομένου ἀνταγωνισμοῦ τῶν πωλητῶν ὑποκαταστάτων τοῦ ὑπὸ μονοπῶλιον ἀγαθοῦ (π.χ. ἀνταγωνισμὸς μονοπωλίου βουτύρου καὶ ἐπιχειρήσεων κατασκευῆς μαγειρικῶν φυτικῶν λιπῶν).

Διὰ τὰ μὴ ἔχοντα ὠρισμένην καταναλωτικὴν ἀγορὰν (κοινωνικὴν τάξιν ἢ τόπον) προϊόντα, τὸ κόστος καὶ δὴ τῆς παραγωγῆς εἶναι ἡ βάση διὰ τὸν ὑπολογισμὸν τῆς τιμῆς πωλήσεως. Ὁ ἐπιχειρηματίας, καὶ δὴ ὁ οἰκονομικῶς ἰσχυρὸς, προσθέτει εἰς τὸ κόστος τοῦτο ὠρισμένον ποσοστὸν κέρδους καὶ ἐπιδιώκει νὰ προσαρμοσθῆ διὰ ψηλαφήσεως πρὸς τὴν ζήτησιν, προσανατολιζόμενος ἀναλόγως πρὸς τὴν κατάστασιν κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς πωλήσεως καὶ στηριζόμενος ἐπὶ τῶν πληροφοριῶν τῶν ταξιδιωτῶν καὶ πωλητῶν του. Ἐὰν αἱ τιμαὶ δεικνύουν τάσεις μειώσεως, ὁ ἐπιχειρηματίας πραγματοποιεῖ ἐκπτώσεις ἐπὶ τῶν τιμολογίων. Ἐὰν ἡ ποσότης παραγγελιῶν ὑπερκαλύπτῃ τὴν παραγωγὴν ἢ τεῖνῃ νὰ ἀνέρχεται, ἐπιβαρύνεται ἀναλόγως κατὰ τι ἡ τιμὴ πωλήσεως. Ὁ προσδιορισμὸς ἀκριβοῦς καὶ ὀριστικῆς τιμῆς δὲν καθίσταται ἀναγκαῖος ἐφ' ὅσον ἡ ἐπιχειρήσις ὑπάγεται εἰς συνδικατὸν ἢ τράστ.

Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ἡ βιομηχανία παράγει πλεονα τοῦ ἐνὸς εἴδη, δέον νὰ ἐξευρεθῆ ποία κατηγορία εἰδῶν παράγεται μὲ ὀλιγώτερα παραγωγικὰ ἔξοδα. Εἶναι ἀπαραίτητος ὁ ἰδιαιτερός ὑπολογισμὸς, καθόσον οὕτω μόνον θὰ

δυνηθῆ ἢ ἐπιχειρήσεις νὰ διαπιστώσῃ εἰς ποίαν κατηγορίαν ἢ εἶδος προϊόντος ἐργάζεται ὑπὸ τοὺς καλύτερους ὄρους ἀποδόσεως.

Εἰς περιόδους οἰκονομικῆς χαλαρώσεως, τὸ κόστος τίθεται ἐνίοτε εἰς δευτερεύουσαν μοῖραν, καθόσον κύριος σκοπὸς εἶναι ἡ ἐξακολούθησις τῶν ἐργασιῶν καθ' οἰονδήποτε τρόπον, τῶν ἐργοστασιῶν πολλάκις ἐργαζομένων καὶ κάτω τοῦ παραγωγικοῦ κόστους, ἀπλῶς πρὸς ἀπασχόλησιν τοῦ προσωπικοῦ, καταβαλόντων πάντοτε προσπάθειαν λήψεως παραγγελιῶν καθ' οἰονδήποτε τρόπον. Ἡ τιμὴ κόστους καὶ ἡ παραγωγή περιορίζονται τότε εἰς τὸ ἐλάχιστον, οὕτως ὥστε ἡ τοπικὴ μόνον ἀγορὰ νὰ καλύπτῃ τὸ σύνολον τῶν δαπανῶν καὶ νὰ ἀπορροφᾷ τὸν παραγόμενον ὄγκον τῶν ἀγαθῶν.

Σκοπιμότης ὑπολογισμοῦ τοῦ κόστους βιομηχανικῆς παραγωγῆς

Εἰς περιόδους οἰκονομικῆς ἐπιδόσεως ἢ ἀναπτύξεως γίνεται ἐπιλογή μετὰ τῶν παραγγελιῶν, οὕτως ὥστε νὰ ἱκανοποιηθοῦν οἱ ὑπὸ εὐνοϊκότερους ὄρους ἀγοράζοντες πελάται. Ὁ ὑπολογισμὸς καὶ καθορισμὸς τῶν ἐξόδων θὰ ἀποβλέπῃ νὰ καλύψῃ ὠρισμένον ὕψος παραγωγικοῦ ἀποτελέσματος δι' ὃ καὶ ἀναζητοῦνται παραγγελίαι εἰς τὰς ὁποίας καλύτερον δύναται ν' ἀναπακριθῆ ἢ ἐπιχειρήσις, λόγῳ τῶν ἐγκαταστάσεών της κλπ. Δέον ὅθεν νὰ εἶναι γνωστὸς ὁ κανονικὸς βαθμὸς ἀπασχολήσεως εἰς τὰ ἐργαστήρια ἢ τὰ τμήματα τοῦ ἐργοστασίου, ἅτινα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιβαρυνθῶσι διὰ προσθέτου ἐργασίας, ἐκτὸς ἐὰν ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ ὡς ἐκ τῆς ἐπιβαρύνσεως ταύτης νέο ἐξοδα, ἅτινα ἀπὸ τοῦ σημείου τῆς κανονικῆς ἀπασχολήσεως καὶ πέραν αὐξάνουσιν ἀλματωδῶς. Ὁ ὑπολογισμὸς δέον νὰ γίνῃ καὶ διὰ τὰ ἐργαστήρια, ἅτινα ἐργάζονται ὑπὸ ἐλαττούμενα παραγωγικὰ ἐξοδα καὶ ἀπαιτοῦσιν εἰσέτι περισσοτέραν ἀπασχόλησιν. Οὕτως, ἐξευρίσκειται κατὰ πόσον τὰ ἐν λόγῳ ἐργαστήρια δέον νὰ συμμετάσχουσιν εἰς τὴν παραγωγήν τοῦ προϊόντος. Ἐὰν δὲν εἶναι γνωστὴ ἡ τεχνικὴ τῆς παραγωγικῆς διαδικασίας καὶ δὲν προηγηθῆ λεπτομερὴς ἀνάλυσις τῶν ἐξόδων, ὁ ἀνωτέρω ὑπολογισμὸς καθίσταται δυσχερής.

Ἡ ἐξεύρεσις τοῦ εἶδους τῆς ἀπασχολήσεως καὶ τῶν συμφερουσῶν εἰς τὴν ἐπιχειρήσιν παραγγελιῶν εἶναι ζητήματα ὑψίστης σπουδαιότητος, οὐχὶ μόνον διὰ τὴν ἰδιωτικὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν. Οὕτω μόνον ἡ ἐπιχειρήσις θὰ ἐφαρμόσῃ τὸν οἰκονομικὸν νόμον τῆς μεγίστης ἀποδόσεως.

Πᾶσα βιομηχανικὴ ἐπιχειρήσις, διὰ τῶν διαφόρων αὐτῆς ὑπηρεσιῶν, τὰς ὁποίας θέτει εἰς λειτουργίαν, ἀποβλέπει κατὰ κύριον λόγον εἰς τὴν παραγωγήν μιᾶς ἢ καὶ πλείονων κατηγοριῶν προϊόντων, ἐφ' ὧν προτίθεται νὰ κερδοσκοπήσῃ, πωλοῦσα ταῦτα ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρᾳ τοῦ ἀντιστοίχου βιομηχανικοῦ τιμήματος ἐκάστου εἶδους. Κυριώτερον ὅθεν αὐτῆς μέλημα εἶναι ὁ προσδιορισμὸς, ὑπὸ τὴν πλέον δυνατὴν μαθηματικὴν ἀκρίβειαν, τοῦ παραγωγικοῦ κόστους ἐκάστης κατηγορίας παραγομένων ἀγαθῶν.

Διὰ τοῦ ὑπολογισμοῦ τοῦ παραγωγικοῦ κόστους ἐπιτυγχάνεται καὶ ὁ οἰκονομικὸς ἔλεγχος τῆς καταβαλλομένης προσπάθειας ὑπὸ τοῦ τεχνικοῦ τμήματος βιομηχανικῆς τιμῆς ἐπιχειρήσεως. Ὁ ἔλεγχος οὗτος πραγματοποιεῖται

εἶτε ἐπὶ τῶν ποσοτήτων, εἶτε ἐπὶ τῶν τιμῶν. Διὰ μὲν τὸν πρῶτον, αἱ πρῶται ὕλαι καὶ τὰ προϊόντα ἐγγράφονται διὰ τῶν μονάδων βάρους, ὄγκου κλπ., διὰ δὲ τὸν δεύτερον, συνήθως λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν τὰ παραγωγικὰ ἔξοδα καὶ ἰδιαιτέρως τὰ εἰδικὰ δι' ἕκαστον προϊόν. Προτιμότερον ἐν τούτοις εἶναι νὰ ἀναφέρωνται τὰ ἔξοδα εἰς δεδομένην παραγωγικὴν λειτουργίαν (κατασκευὴ ἑξαρτημάτων, συναρμολόγησις, τελειοποιήσις, τελικὴ μορφή προϊόντος) καὶ εἰς καθωρισμένον χρονικὸν διάστημα.

Ἡ ἀναλυτικὴ μελέτη τοῦ παραγωγικοῦ κόστους ἐπιτρέπει τὴν ἀνεύρεσιν πάντων τῶν αἰτίων τῶν προκαλούντων ἀπότομον αὐτοῦ μεταβολήν. Ἐνδεχόμεναι ἄμεσος αὔξεισις τῶν παραγωγικῶν ἐξόδων εἶναι ἐνδεικτικὴ ἐσωτερικῶν τῆς ἐπιχειρήσεως ἀνωμαλιῶν. Ἡ χρῆσις πεπαλαιωμένου ὑλικοῦ, ἐλαττωματικῆς πρώτης ὕλης, τὸ ἀποτέλεσμα μετακινήσεως τοῦ προσωπικοῦ κλπ. σχεδὸν αὐτομάτως καθίστανται ἐκδηλὰ ὅταν ἡ ἐπιχειρήσις ἐφαρμόζη ὀρθολογικὸν σύστημα ὑπολογισμοῦ τοῦ παραγωγικοῦ κόστους.

Ἡ γνώσις τῶν ἀρχῶν τῶν διεπουσῶν τὸν ἐν λόγῳ ὑπολογισμὸν εἶναι ἀναγκαία διὰ τὸν ἀσχολούμενον μὲ τὴν μεταποίησιν ἀγαθῶν ἢ βιομηχανοποίησιν αὐτῶν. Ἐχων ὑπ' ὄψιν τὰ οἰκονομικὰ ἀποτελέσματα θὰ δυνηθῆ εὐχερύτερον νὰ ἐπιλύσῃ ὠρισμένα τεχνικὰ ζητήματα, δι' οἰκονομικῶν στοιχείων ἀριθμητικῶς ἐκφραζομένων. Χάρις εἰς αὐτάς, θὰ δυνηθῆ νὰ ὑπολογίσῃ ἀμέσως καὶ ἀσφαλῶς τὰ ἔξοδα ἐπιδιορθώσεως μηχανημάτων, τὴν τιμὴν κατασκευῆς ἑνὸς ἑξαρτήματος, ἢ τὰ ἐνδεχόμενα πλεονεκτήματα, ἅτινα θὰ προκύψουν ἐκ τῆς ἀποκτήσεως καὶ χρησιμοποιοῦσεως τοῦ ὑλικοῦ.

Πρὸς σύγκρισιν τῆς ἐξελίξεως τῆς ἀποδοτικότητος δεδομένης παραγωγῆς θὰ ἦτο ἀπαραίτητος ἡ συνεργασία τῶν διευθυνόντων τὸν αὐτὸν βιομηχανικὸν κλάδον. Λόγῳ ὅμως τῆς διαφορᾶς τῶν μεθόδων ὑπολογισμοῦ καὶ τῆς τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀνταποκρίσεως των πρὸς τὴν πραγματικότητα, ἐν τῇ πράξει καθίσταται δυσχερὴς ἡ σύγκρισις τῶν στοιχείων τῆς τιμῆς κόστους τῶν διαφορῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ ἰδίου βιομηχανικοῦ κλάδου. Ἐπειδὴ αἱ διαφοραὶ ὀργανώσεως παίζουνσι μέγαν ρόλον, θὰ ἦτο χρήσιμος ὁ ὑπολογισμὸς αὐτῶν ἐν σχέσει πρὸς τὸ εἶδος τῆς ἐργασίας, πρὸς σύγκρισιν τοῦ παραγωγικοῦ κόστους ἐκάστης ἐπιχειρήσεως.

Ἡ σύστασις ἐνώσεων ἐχουσῶν ὡς σκοπὸν τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν διαφορῶν, πρὸς ὑπολογισμὸν τῶν ἐξόδων, χρησιμοποιουμένων στοιχείων καὶ τῶν σχεδίων ὀργανώσεως, θὰ συνετέλῃ εἰς τὴν δημιουργίαν ἀμίλλης, ὡς ἐγένετο ἤδη εἰς τὰς ἀγγλοσαξωνικὰς χώρας καὶ τὴν Γερμανίαν. Ἐπ' αὐτοῦ ὁ διευθυντῆς τῆς «Taylor Society» H. S. Person ἐκφράζεται οὕτω: «Οἱ διευθυνταὶ ἐργοστασίων δεόν νὰ μὴ λησμονοῦν ὅτι αἱ μελέται, αἱ ἔρευναι καὶ τὰ στοιχεῖα τῶν γενομένων πειραμάτων εἰσὶν αἱ μόναι βάσεις ἐφ' ὧν δυνάμεθα νὰ στηρίχθωμεν πρὸς ἀποτελεσματικὴν λύσιν τῶν συχνάκις τόσων συνθέτων προβλημάτων τῆς παραγωγικῆς δραστηριότητος. Ἴνα πράγματι τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα καταστοῦν πρακτικοῦ ἐνδιαφέροντος, ἢ «ἐνώσις ἀνταλλαγῶν πείρας» δεόν νὰ τὰ παρουσιάξῃ ὑπὸ μορφήν τυποποιημένων ἀριθμῶν, οἵτινες καὶ νὰ δημοσιεύωνται. Ὁ ὑπολογισμὸς τῶν ὡς ἄνω ἀριθμῶν θὰ βασιζέται ἐπὶ μεθόδ-

δων καλῶς μελετημένων καὶ καθωρισμένων ἐκ τῶν προτέρων. Τὸ πλεονέκτημα σχηματισμοῦ τῶν ἐν λόγῳ ἐνώσεων βασιζέται εἰς τὸ ὅτι ὁ βιομήχανος, ὁ διαχειριστὴς ἢ ὁ τεχνικός θὰ δύναται νὰ πληροφορηθῆ ὅ,τι ἐνδιαφέρει αὐτόν, διὰ κατὰ περιόδους προσωπικῶν συναντήσεων μετὰ συναδέλφων τοῦ ἐργαζομένου εἰς τὸν ἴδιον ἢ παρόμοιον κλάδον καὶ ἐπιζητούντων τὴν λύσιν ὁμοίων προβλημάτων, ἅτινα ὁμως ἐξετάζουσιν ἀπὸ διάφορον ἄποψιν.

Κόστος παραγωγῆς καὶ βαθμὸς ἐκμεταλλεύσεως

Ἐν περιόδῳ εὐημερίας, ὁ ἐπιχειρηματίας δύναται νὰ ἐκλέξῃ τὰς παραγωγείας τοῦ ἵνα αὐταὶ προσανατολισθῶσι καλῦτερον πρὸς τὴν παραγωγήν, δηλαδὴ πρὸς τὰς μεθόδους κατασκευῆς. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ κόστος παραγωγῆς ἀντιμετωπίζεται κατὰ τὸν ἀρμόζοντα τρόπον, πρὸς ἐπίτευξιν τῆς μεγίστης ἀποδόσεως. Ἐν περιόδῳ οἰκονομικῆς κρίσεως, τούναντίον, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκλέξῃ μετὰ τῶν παραγγελιῶν καὶ δέχεται οἰανδήποτε τοιαύτην, ἐλαττώνων ὅσον εἶναι δυνατὸν τὰ ἔξοδα ἵνα ἀποφευχθῆ ἑνδεχομένη ἐργασία ἣτις θὰ ἔχῃ ἐπιζήμιον ἀποτέλεσμα. Δέχεται ἀκόμη παραγγελίας καὶ εἰς τὴν τιμὴν κόστους παραγωγῆς, μόνον πρὸς βελτίωσιν τῶν ὄρων ἐκμεταλλεύσεως τοῦ ἐργοστασίου. Πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς μεθόδου ταύτης ὑπολογισμοῦ δέον νὰ προορισθῆ τὸ τμήμα ἐκεῖνο τῆς ἐπιχειρήσεως ὅπερ εἶναι ὑπερπλήρες ἐργασίας καὶ τὸ ὅποιον βεβαίως δὲν δύναται νὰ ἀναλάβῃ νέας παραγγελίας, ἐκτὸς ἂν κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν τῶν παραγγελιῶν μετατρέψῃ τὰ παραγωγικὰ ἔξοδα, ἅτινα ὑπερβαίνουν τὸν κανονικὸν βαθμὸν ἐκμεταλλεύσεως, ἄλλως τὸν ὑπολογισμὸν τῆς τιμῆς κόστους δέον νὰ ἐνεργήσῃ τὸ τμήμα ἢ τὸ ἐργοστάσιον ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐργάζεται ὑπὸ μειωμένα ἔξοδα καὶ ἐπιζητεῖ νέας παραγγελίας. Αἱ ἐπιδιωκόμεναι τιμαὶ δέον τότε νὰ προσδιορισθῶσι κατὰ τρόπον ἐπιτρέποντα τὴν ἐπίτευξιν παραγγελιῶν διὰ τὰς διαφόρους ὑπηρεσίας τῆς ἐπιχειρήσεως.

Ἡ μέθοδος ὅθεν ὑπολογισμοῦ παίζει σπουδαιότατον ρόλον καὶ χρησιμεύει ὡς ὁδηγὸς διὰ τὴν πολιτικὴν τῶν τιμῶν τῆς ἐπιχειρήσεως, τῆς ὁποίας σκοπὸς εἶναι ἡ ἐξασφάλισις τοῦ βαθμοῦ ἐκμεταλλεύσεως, ὅπως συμφέρει καλῦτερον εἰς τὴν ἀπόδοσιν καὶ τὸ παραγωγικὸν ἀποτέλεσμα (τὴν ἐκροὴν τῶν ἀγαθῶν) τῆς ἐπιχειρήσεως, συντελεστὰς οἱ ὅποιοι πρωτίστως ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ μεγέθους καὶ τῆς ὀργανώσεως ἐκάστης βιομηχανίας.

Εἰς τὰς ἐνώσεις ἐπιχειρήσεων μονοπωλιακοῦ χαρακτήρος, ὡς τὰ συνδικατὰ πωλήσεως, πρὸς καθορισμὸν τῶν τιμῶν πωλήσεως εἶναι χρησιμώτατος ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ κόστους. Ἡ μελέτη αὕτη θὰ ἦτο σκόπιμον νὰ γίνῃ ἐν σχέσει πρὸς τὸν βαθμὸν ἐκμεταλλεύσεως ἐκάστης βιομηχανικῆς ἐπιχειρήσεως ὑπαγομένης εἰς αὐτά, οὕτως ὥστε νὰ εἶναι γνωστὸν τὸ ἐλάχιστον ἀναγκαῖον ὄριον παραγωγῆς διὰ νὰ δύναται νὰ ἐργασθῆ ὑπὸ τὸ ἐπιδιωκόμενον κέρδος. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τὰ τράστς, εἰς τὰ ὅποια ὁ ὑπολογισμὸς δέον νὰ δεικνύῃ τὴν κατάλληλον οἰκονομικὴν κατανομήν τῆς μεταποιήσεως ἀγαθῶν.

Ἴνα καταδειχθῆ ἡ σημασία τοῦ παραγωγικοῦ κόστους, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ρύθμισιν τῶν τιμῶν ἐνὸς ἰδίου βιομηχανικοῦ κλάδου, σκοπιμώτερον κρίνεται

να αναφερθῆ τὸ ἀκόλουθον γεγονός. Ἡ «Ἐταιρία Σιδηροδρόμων» τῆς Γερμανίας συνῆψε προπολεμικῶς συμβόλαιον μετὰ τριάκοντα ἐργοστασίων κατασκευῆς ὀχημάτων, διὰ τὴν προμήθειαν σιδηροδρομικοῦ ὑλικοῦ. Διὰ τοῦ ἐν λόγω συμβολαίου ἡ Ράιχσμπανκ ἀπήτησε τὴν παράδοσιν πινάκων ἐμφαινόντων τὴν τιμὴν κόστους ἐκάστου ἐργοστασίου, ἐξ ὧν ὑπελογίσθη ἡ μέση τιμὴ κόστους καὶ τῶν τριάκοντα, ἐφ' ἧς ἦτο παραδεκτὴ προσθήκη κέρδους 10%. Συμφώνως πρὸς τὸ συμβόλαιον, ἐργοστάσια τῶν ὁποίων ἡ τιμὴ κόστους ἦτο μεγαλύτερα κατὰ 5% τῆς μέσης τιμῆς δὲν ἠδύναντο νὰ λάβωσι παραγγελίας. Ἐς ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι τὰ ἐργοστάσια κατενεμήθησαν γεωγραφικῶς εἰς ὁμάδας, πρὸς ἀποφυγὴν τῶν δυναμένων νὰ προκύψωσι διαφορῶν ἔνεκα μεταφορικῶν ἐξόδων, φυσικῶν στοιχείων κλπ.

Ὁ καθορισμὸς τοῦ κόστους παραγωγῆς εἶναι ἀπαραίτητος οὐχὶ μόνον εἰς τὰς προαναφερθεῖσας περιπτώσεις, ἀλλὰ καὶ εἰς πᾶσαν ἐκδήλωσιν τῆς ἐπιχειρήσεως οἰασθήποτε μορφῆς καὶ καθ' οἵανδήποτε αὐτῆς περίου. Οὕτως, εἰς ἰδρύσεις, πτωχεύσεις, διαλύσεις κλπ. ἐπιχειρήσεων συναντᾶται ὁ ὑπολογισμὸς καὶ ἡ ἐξακρίβωσις τούτου, πρὸς καθορισμὸν τῆς ἀσφαλεστέρως διαθέσεως τῶν στοιχείων τοῦ ἐνεργητικοῦ. Τὸ αὐτὸ δύναται νὰ λεχθῆ καὶ διὰ τὰς ἐσωτερικὰς τιμὰς τῶν ἐπιχειρήσεων, τὰς ἐκτιμήσεις τῶν ἀποθεμάτων, τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ ἐλέγχου κ.ο.κ.